

АКТУАЛЬНІСТЬ КАЗОК ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Батіг Г.В., *batig25gala@gmail.com*

Львівський національний університет імені Івана Франка

Сьогодні, у часі стрімкого поширення інформаційних технологій, змін соціально-політичних та освітніх, гостро постає потреба у формуванні світоглядних орієнтирів людини. Тому й відкриваються нові можливості для осмислення і впровадження в теорію й практику шкільної освіти творчого доробку видатного педагога і письменника Василя Олександровича Сухомлинського, а його педагогічна спадщина набуває особливої актуальності.

Розбудова національної системи освіти повернула проблему використання творів художньої літератури як засобу виховання морально-етичних та естетичних почуттів учнів. Уважне опрацювання казок у початковій школі зумовлюється тим, що їхній зміст віддзеркалює позачасову проблематику. Існує чіткий поділ персонажів на добрих і поганих, сутність вчинків яких легко розуміється дітьми, даючи змогу визначити моральні якості кожної дійової особи. Тому літературно-педагогічна спадщина педагога-новатора – це джерело людської мудрості, добра і любові, з якого кожна дитина повинна почерпнути для себе основні закони людської моралі.

Спостерігаючи за нововведеннями, бачимо в НУШ осучаснену «Школу радості» видатного педагога Василя Сухомлинського, а «Школа радості» існує лише тоді, коли учням цікаво навчатися. Вихованцям початкових класів радісно й весело пізнавати світ, адже вихователі, дотримуючись порад В. Сухомлинського, обирають найкращий матеріал, що проникає до сердець дітей: через казку, ігри, дитячу творчість [3, с. 76]. В Україні є передумови до існування «Школи радості» як справжнього осередку культури в кожній початковій школі, можемо орієнтуватися на велику спадщину педагога. Беззаперечним є факт, що серед українських дітей, батьків, вчителів та вихователів В. Сухомлинський має стійкий авторитет і як педагог-новатор, і як автор літературних творів для дітей. Феномен популярності його казок в тому, що в них закладено спроможність не лише розвивати інтерес дітей до читання, але й пробудити у дитини любов до природи, людей, прагнення до знань, до моральної та естетичної краси [2, с. 47].

М. Масловська влучно зауважила «майстерність творення простих, на перший погляд, казок та оповідань: вони не перевищують 150 слів, але яким треба бути великим майстром, щоби в такій малій кількості слів вкласти таку високу якість думки, повчання. Поетика його творів вражає простотою, узгодженістю й досконалістю. Його герої не фантастичні, а земні, це ті речі, тварини, птахи, люди, що нас оточують» [1, с. 216].

Казки педагога-гуманіста передають народну мудрість, загальнолюдські моральні ідеали. Тому чільне місце у підручниках з літературного читання у НУШ

відведено казкам В. Сухомлинського. У 2 класі учні вивчають різні за тематикою твори, що виховують любов до природи, Батьківщини, до найдорожчих у світі людей – тата, мами, бабусі. Це казки: «Як Наталочка в Лисиці хитринку купила», «Соловей і Жук», «Хлопчик і дзвіночок конвалії», «Лисенячко-першокласник», «Пихата жаба». Третьокласники вчать бути толерантними, ввічливими, уважно ставитись до рідних, любити природу, рідну землю за казками «Що найтяжче журавлям?», «Спляча книга», «Краплина роси», «Безрідний дятел». Учні 4 класу вивчають казки «Співуча пір'їнка», «Віл і Садівник». Повчає другокласників викорінювати пихатість, лестоші казка «Пихата жаба». Зверхність Жаби, яка вирішила навчитися розмовляти по-журавлиному, викликає сміх: «Розмовляють із нею по-жаб'ячому, а вона мов не розуміє – відповідає по-журавлиному. Розгнівалися жаби й дорікають своїй подружці: – Ти ж така жаба, як і ми, чого ж ти не хочеш розмовляти по-жаб'ячому? Жаба задерла голову й каже: – А може, у мене виростуть крила, і я полечу, як журавель!..» [4, 275]. На формування патріотичних почуттів учнів 3 класу спрямована казка «Що найтяжче журавлям?» Із розмови білорубої берізки і найстаршого журавля діти роблять висновок, що найкраще у рідному краї і найтяжче його покидати: «То чому ж там найтяжче? – ще більше дивується Береза. – Бо то не рідна земля, – каже найстарший Журавель, – бо немає там тебе, білоруба Березо» [4, с. 503].

Минає час, проходять десятиріччя, одне покоління змінюється іншим, а ці твори не втрачають ані значимості, ані актуальності. Казками педагог проповідує культ Людини, Совісті, Справедливості, Патріотизму, Толерантності. Думки, світогляд, виховні принципи творчості В. Сухомлинського є чудовим прикладом, взірцем для теперішніх учителів, вихователів, майстрів художнього слова, батьків та учнів.

Література

1. Масловська М. Казковий світ Василя Сухомлинського. Волинь-Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем, 2002. № 9. С. 215–219.
2. Павленко Ю. Науково-педагогічні студії: науковий журнал. Київ: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського НАПН України. 2020. № 4. С. 45–53.
3. Ростовський О. Педагогіка музичного сприймання. Тернопіль: «Навчальна книга – Богдан». 2009. 124 с.
4. Сухомлинський В. «Я розповім вам казку...»: Філософія для дітей; уклад. О. В. Сухомлинська. Х.: ВД «Школа». 2018. 576 с.

Науковий керівник: *Жаркова Р.Є., кандидат філологічних наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.*